Korelační analýza – řešení.

Datový soubor KMENY.

Studujeme třešňové stromy (31 stromů) a máme údaje o průměru kmene v prsní výšce [cm], odhadu výšky stromu [metry] a odhadu dřevní hmoty [m^3]. Zajímá nás, jak silné jsou závislosti mezi naměřenými charakteristikami.

Sílu vztahů dvou proměnných popisujeme pomocí korelačního koeficientu a testu hypotézy, že skutečný (populační) korelační koeficient je roven nule a tedy obě studované charakteristiky jsou vzájemně nezávislé.

Korelační koeficient můžeme počítat parametricky (Pearsonův k.k.), pokud obě charakteristiky mají normální rozdělení, nebo neparametricky (Spearmanův k.k.).

Ověření normality všech tří proměnných:
Vizuální kontrola histogramů prozrazuje data sešikmená doprava pro průměr a pro objem. Pochybnosti potvrzují i testy normality (Shapiro-Wilkův test v rámečku na „dně“ grafu), které zamítají hypotézu, že data pocházejí z normálních rozdělení.
Histogram výšek stromů je tvarově sporný, Shapiro-Wilkův test však normalitu nevyvrací.

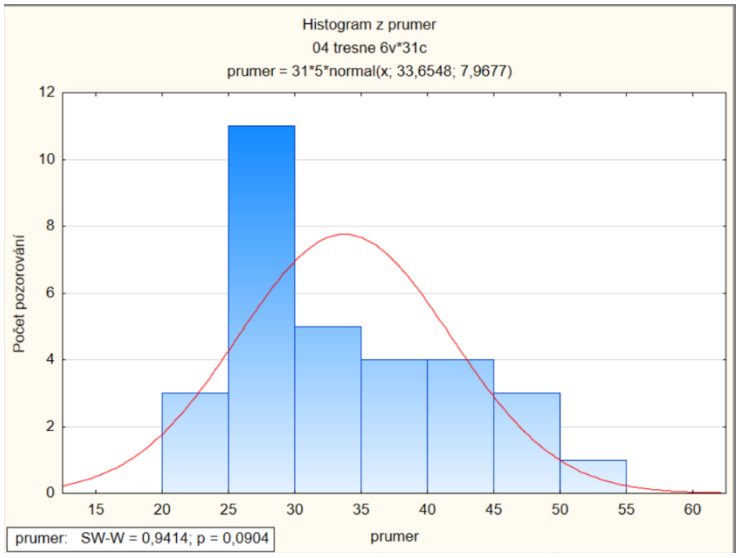

Máme dvě možnosti: buď zkusíme data transformovat pomocí logaritmické funkce, nebo zvolíme rovnou Spearmanův neparametrický korelační koeficient.

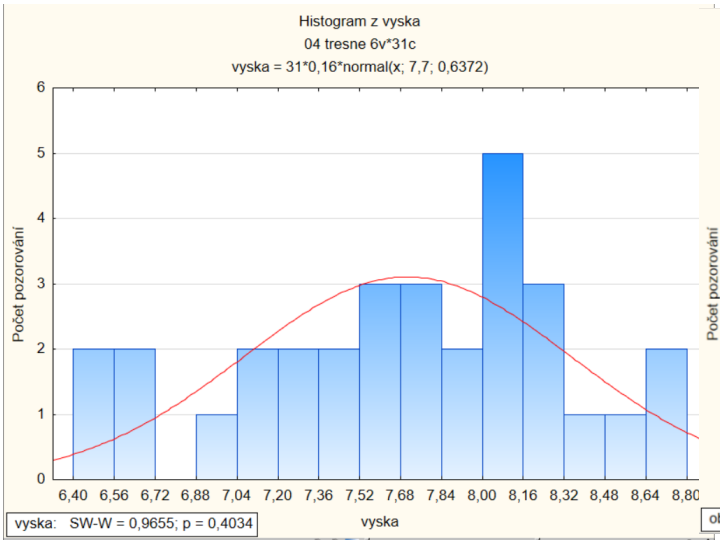

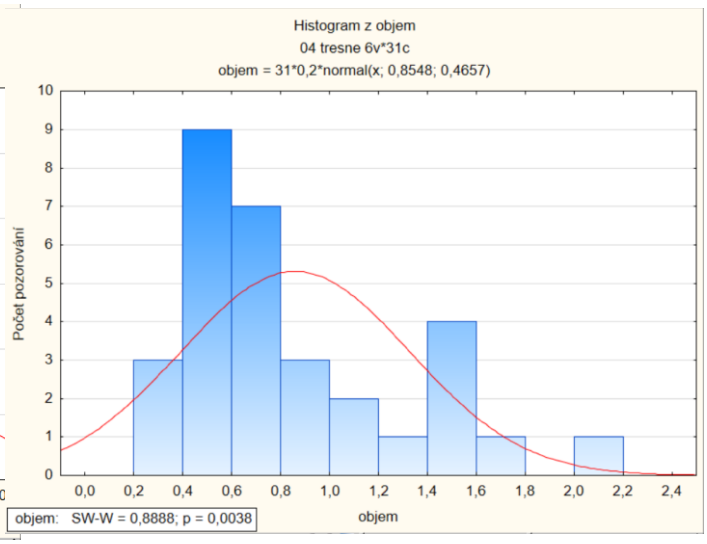

Logaritmická transformace pomůže (musím vytvořit nové proměnné, do kterých nechám napočítat logaritmy původních hodnot), Shapiro-Wilkovy testy již nezamítají hypotézu o normalitě proměnných: LOG(průměr) → p-hodnota = 0,32; LOG(výška) → p = 0,20; LOG(objem) → p = 0,38. Data o odhadu výšek stromů bychom transformovat nemuseli, ale bývá zvykem podrobit všechny „jednotkově podobné“ proměnné stejné úpravě…

Pearsonův korelační koeficient r.

P-hodnota se vztahuje k testu hypotézy, že skutečný korelační koeficient je nulový a charakteristiky jsou nezávislé (v testované dvojici). Test hypotézy provádíme t-testem. Testové statistiky najdeme v jiné tabulce zde: záložka *Možnosti*: *Formát zobrazení* → *Zobrazit detailní tabulku výsledků*, pak tlačítko VÝPOČET.

Korelace (04 tresne)
Označ. korelace jsou významné na hlad. p < ,050
N=31 (Celé případy vynechány u ChD)

Proměnná	LOGprumer	LOGvyska	LOGobjem
LOGprumer	1,0000	,5305	,9766
	p= ---	p=,002	p=0,00
LOGvyska	,5305	1,0000	,6492
	p=,002	p= ---	p=,000
LOGobjem	,9766	,6492	1,0000
	p=0,00	p=,000	p= ---

Statistiky → Základní statistiky → Korelační matice

LOG(průměr) X LOG(výška): r = 0,53, p = 0,002, t = 3,37

LOG(průměr) X LOG(objem): r = 0,98, p < 0,001, t = 24,45

LOG(výška) X LOG(objem): r = 0,65, p < 0,001, t = 4,60.

Spearmanův korelační koeficient:

(Ve STATISTICA zadám všechny tři proměnné do obou seznamů. Z nabídky *VYTVOŘIT* vyberu „*čtvercová matice*“ pro tuto přehlednou tabulku a potom „*detailní report*“ pro testové statistiky a p-hodnoty.)

Spearmanovy korelace (04 tresne)
ChD vynechány párově
Označ. korelace jsou významné na hl. p <,050

Proměnná	prumer	vyska	objem
prumer	1,000000	0,440839	0,954899
vyska	0,440839	1,000000	0,580562
objem	0,954899	0,580562	1,000000

průměr X výška: r = 0,44, p = 0,013, t = 2,64

průměr X objem: r = 0,95, p < 0,001, t = 17,32

výška X objem: r = 0,58, p < 0,001, t = 3,84.

Nejsilnější vztah je tedy mezi průměrem kmene a objemem dřevní hmoty. Jejich bodový graf je také uspořádán kolem teoretické regresní přímky „nejúžeji“, s nejmenším rozptylem.

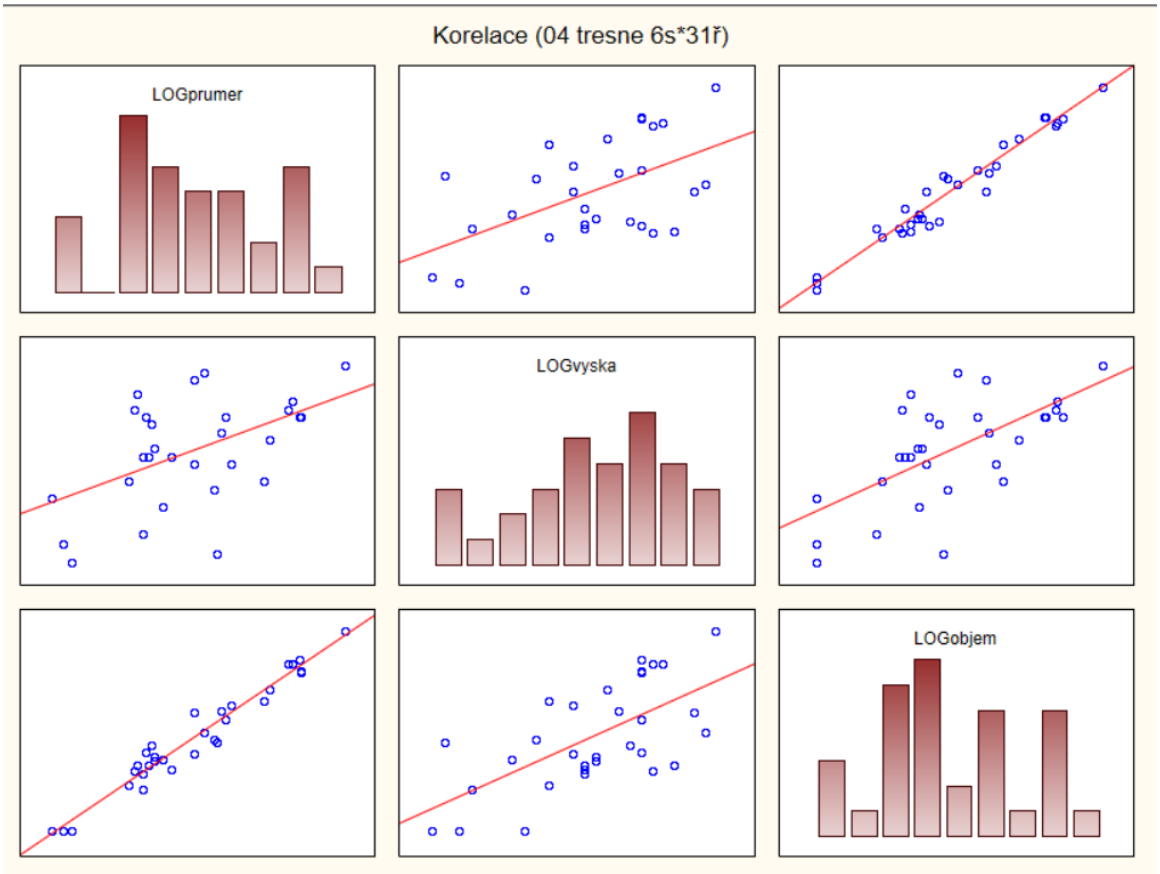

<u>Předpověď objemu dřevní hmoty</u>: toto umí regresní analýza. Má-li být závislá proměnná OBJEM, potom jako nezávislou proměnnou vybírám tu nejvíce korelovanou charakteristiku. V našem příkladu to je PRŮMĚR.

V záhlaví bodového grafu z modulu „Korelační analýza“ máme rovnou uvedenu rovnici regresního lineárního modelu.